

Kyrkomusikernas lönefråga.

I SAMBAND med sitt ordinarie årsmöte i Stockholm sistlidna januari uppvaktade Centralstyrelsen för Sveriges Allmänna Organist- och Kantorsförening Ecklesiastikministern. Vid detta tillfälle framförde styrelsens ordförande, musikdirektör S. Sjöberg, Karlskrona, kårens önskemål i lönehänseende. Han yttrade därvid:

Herr Statsråd!

För snart 29 år sedan, eller den 6 juli 1900, framlämnades till Konungen genom en deputation kyrkomusiker en petition, den sedermera så kallade klockarepetitionen. Den innehöll krav på att få ordning i organisters, kantorers och klockares tjänsteställning och löneförhållanden. Sedan petitionen behandlats av stiftsstyrelser, länsstyrelser, rikets kyrkoförsamlingar, en stor del departement och kollegier, blev dess närmaste resultat, snart sagt, ingenting. Den 1901 bildade Sveriges Allm. Org. o. Kantorsförening lyckades genom sin centralstyrelse emellertid utverka tillsättande av en *kunglig kommitté* 1907, vilken skulle avgiva betänkande med anledning av de i petitionen framlagda förslagen. År 1908 blev betänkandet färdigt och i ganska stor utsträckning kårens krav beaktade i detsamma. Många uppvaktningar hos regeringen gjordes av Centralstyrelsen, varvid löften gavs, att frågan, så snart ske kunde, skulle framläggas för riksdag och kyrkomöte. 1909 års urtima kyrkomöte fick frågan till behandling genom prof. Pfannenstills motion — icke genom kungl. prop. Motionen föreslog, att kyrkomötet måtte hos Kungl. Maj:t begära omarbetning av klockareinstitutionen i överensstämmelse med den s. k. klockarepetitionen och kungl. kommitténs betänkande samt propositions framläggande för riksdag och kyrkomöte. Kyrkomötet ställde sig välvilligt, men — avslog motionen.

Frågan visade sig mer och mer svårlost: särskilt farvade klockareställena en utredning, och vid Centralstyrelsens uppvaktning 1913 hos ecklesiastikministern gavs det besked, att så snart en dylik utredning blivit gjord, skulle proposition framläggas riksdagen. Förhoppningarna att få frågan upp vid 1915 års riksdag kommo på skam; i stället tillsattes en *kungl. kommitté* N:o 2 för ytterligare utredning av frågan. Kommitténs förslag ingavs till Kungl. Maj:t i *maj* 1915. Kyrkomusikerna hoppades nu, att efter så grundliga utredningar frågan enligt givet

löfte skulle föreläggas kyrkomöte och riksdag, men därav blev intet. Kungl. Kammarkollegium ansåg nämligen, att ytterligare en del frågor rörande klockareställena måste utredas.

För denna slutliga utredning tillkallades regeringsrådet Thulin, vilkens noggranna och omfattande arbete måste ha sin tid och därför ej kunde överlämnas förrän i *sept. 1919* jämte lagförslag rörande kantorer. I oktober samma år tillkallades fyra sakkunniga, bl. dem kantor Borgh i Lekaryd, vilken redan suttit i 1907 års kommitté; i *mars 1920* var dessas arbete slutfört och utgjordes av det förslag till lag angående kantorer, som äntligen kom inför kyrkomöte och riksdagen 1921. Kyrkomötet *antog* förslaget med vissa ändringar, bl. a. den att lagförslagets yrkande på bidrag av kyrkofonden till kantorers avlöning ströks. Riksdagen *avslog*, bl. a. av den orsaken, att den ej ville gå med på stadgade minimilöner eller ingripa i församlingarnas självbestämmanderätt.

Förstämmning grep kyrkomusikerkåren efter denna svåra motgång; det var dock över 20 års strävan, som varit fruktlös.

1922 års allm. organistmöte i Stockholm uppdrog åt Centralstyrelsen att hos dåvarande ecklesiastikmin. statsrådet Clason efterhöra, huruvida lagförslaget ånyo kunde föreläggas riksdagen; Centralstyrelsen fick det svar, att så ej kunde ske. Styrelsen försökte då att gå de *partiella* reformernas väg och inlämnade till Konungen en skrivelse rörande *pensionsfrågan*. Statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. avböjde i avgivet yttrande, vilket medförde, att ärendet ej föranledde till någon åtgärd. Kantorsfrågan måste alltså lösas i sin helhet. 1924 års allmänna kyrkosångsmöte i Skara anhöll hos Kungl. Maj:t, att 1920 års lagförslag måtte föreläggas riksdag och kyrkomöte, år 1925 ingav Centralstyrelsen en petition med samma hemställan, och vid samma års kyrkomöte frambars av biskop Danell o. regeringsrådet Thulin en motion, vari föreslogs, att kyrko-

mötet måtte hos regeringen anhålla, att det senaste av kyrkomötet antagna förslaget måtte snarast möjligt och utan rubbning i de huvudsyften, man avsett vinna, överarbetas i syfte att få de hinder avlägsnade, som föranlett, att riksdagen fällde förslaget. Motionen bifölls av kyrkomötet.

Ännu har denna överarbetning icke kommit till stånd.

Vid det möte med ombud från organistföreningarna i de särskilda stifteten, vilket hölls i Stockholm 1927, valdes trenne deputerade, som uppvaktade ecklesiastikministern och uti inlämnad skrivelse bl. a. anhöllo om överarbetning av förslaget, såsom och kyrkomötet begärt, samt om dess framläggande för riksdagen i så god tid, att det hunne behandlas av nästa kyrkomöte. Hösten 1927 uppvaktades ecklesiastikministern av en delegerad från Centralstyrelsen för att efterhöra, när det vid förra uppvaktningen givna löftet om överarbetning kunde infrias; svaret blev, att frågan skulle komma upp, så snart den hade någon utsikt till framgång. I mars 1928 uppvaktade Centralstyrelsens ordf. o. vice ordf. ecklesiastikministern, som då fann sig böra avvakta K. Musik. Akad:s förslag om organistexamina, men *lovade, att sedan nämnda förslag inkommit*, genast föranstalta om kantorsförslagets överarbetning.

De orsaker, som framtungit kyrkomusikernas snart 30-åriga arbete för sin tjänsteställning och sina löneförhållanden äro till allra största delen väl kända; dock kunna några synpunkter särskilt framhållas. Många tjänster tillsättas lättvindigt, i det de givas åt oexaminerade mot låg lön: i senaste organistmatrikel upptagas för Visby stift 44 organister; av dessa hava endast 5 avlagt organist- och kyrkosångareexamina, 9 endast kyrkosångareexamen, 23 ingen kyrkomusikalisk examen, men folkskollärareexamen, och 7 *ingen examen alls*. Kyrkomusikern gör sin insats i gudstjänsten, han är ledaren av den musikaliska delen: bör han icke då ha den ställning, som honom tillkommer, icke blott som medtjänare vid gudstjänsten, utan även som utöfvar av sin konst, eller är hans verksamhet i

statskyrkans tjänst av intet värde? Hans ekonomiska förhållanden såsom kyrkans tjänare äro på de flesta ställen sådana, att det verkar otroligt. I detta sammanhang vilja vi påpeka följande: flera domkapitel hava efter anförda klagomålen höjt av vissa församlingar bestämda lönebelopp för organist och kantor; då domkapitlens beslut hos Kungl. Maj:t överklagats, har Kungl. Maj:t ställt sig på församlingens sida och fastställt dennas beslut. Av detta ha kyrkomusikerna tyckt sig finna, att Kungl. Maj:t anser kyrkomusikernas löner tillräckliga. Klart är, att kyrkomusikernas förhoppningar om ändring till det bättre hålla på att grusas; att kåren ej längre kan finna sig i att av statsmakterna se sig i ganska hög grad tillbakasatt, är uppenbart.

På senare tiden har icke blott *inom* svenska kyrkan, utan även *utom* henne en glädjande rörelse börjat taga fart: *den blandade körsången odlas*. Kyrkomusikerna äro naturligtvis ledare för kyrkans körer, men de äro även ledare för de särskilda, mera profana körerna i bygderna. Hela denna folk-rörelse och dess sunda utveckling beror på deras insats: de äro kulturbärare av kanske större betydelse, än mången tror. Ej minst i vår tid med dess förflackning och förskämda smak i musikaliskt hänseende är det av vikt att tillvarata alla krafter, som arbeta — under stora svårigheter och oegennyttigt — på kulturens höjande, icke minst genom ungdomens vinnande för ett ädelt nöjesliv.

Vi hava nu vördsamt för Eder, Herr Statsråd, framlagt vår sak och våra bekymmer. Vi drista oss att framställa den frågan till Eder, när den av förutvarande ecklesiastikministern utlovade överarbetningen av senaste lagförslaget angående kantorer kan äga rum. Vi hoppas härjämte, att det av Musikaliska Akademien till regeringen inlämnade förslaget rörande kyrkomusikerexamina snarast blir behandlat, och våga anhålla, att även ämnet *kördirigering* måtte ingå i *kantors- och lägre organistexamen*. Vi våga därtill hemställa, att lagförslaget om kantorer må föreläggas riksdagen i så god tid, att det kan behandlas av nästa kyrkomöte.